

GAJA

Paweł Althamer, Artur Żmijewski

Gaja - jako istota duchowa i materialna *rozciąga się 200 kilometrów ponad powierzchnię Ziemi i 200 kilometrów w głąb planety, niczym płaszcz ziemski*. Przywołanie tej koncepcji *Gai* w trakcie pleneru rzeźbiarskiego, a także dalsze rozważania wokół tej ożywczej wizji, towarzyszyły artystom Pawłowi Althamerowi i Arturowi Żmijewskiemu w czasie wspólnego tworzenia rzeźby dedykowanej Kaliszowi i jego wielokulturowej tradycji.

Gaja - grecka bogini „Matka Ziemia” w latach 70-tych XX wieku stała się uosobieniem hipotezy Jamesa Lovelock’a (rozwijanej wspólnie z Lynn Margulis) zgodnie z którą, *wszystkie istoty żyjące na Ziemi działają wspólnie, aby zachować na naszej planecie optymalne warunki do życia a Ziemia ma zdolność reagowania na zmiany panujących warunków*. „Ziemia-Gaja” to symbiotyczna planeta - złożona jedność - zawierająca w sobie biosferę, atmosferę, oceany i gleby Ziemi. *Gaja trwa w ciągłości z przeszłością sięgającą aż do samych początków życia, a w przyszłości będzie trwać tak długo, jak będzie trwać życie. Jest to żywa istota planetarna mająca moc odradzania się po wszelkich katastrofach*.

Praktyka wspólnej pracy artystów, która jest rozmową dwóch autonomicznych osobowości, wpisuje się w koncepcję symbiotycznie tworzonej kompozycji rzeźbiarskiej – w tym przypadku – planetarnej. Artyści nie ukrywają swojej fascynacji przebywaniem w naturze. Podziwiają jej formy, których *prawdopodobnie żaden umysł nie byłby w stanie stworzyć*. Sięgają po motyw matki - rodzącej natury - która nosi w sobie życie, co pozwala im metaforycznie uchwycić praprzyczynę tworzenia. Roztańczona istota, dająca życie, fascynuje urokiem ludzkiego ciała, a w układzie dwóch figur, nawiązuje dialog z klasycyzującą, włoską rzeźbą. Złożoność elementów z jakich zbudowana jest kompozycja (maska afrykańska, niemieckie kopyto do tworzenia lalek, nasiona, kora drzew, gałęzie, huby, muszle) powoduje, że *Gaja* Althamera i Żmijewskiego w wyrazisty sposób demontuje granicę między naturą a kulturą, jest efektem inspiracji ale sama także posiada moc inspirowania.

Artyści Paweł Althamer i Artur Żmijewski przebywali w Kaliszu na zaproszenie Krystiana Kinastowskiego Prezydenta Miasta Kalisza i Joanny Dudek dyrektorki Galerii w ramach pleneru rzeźbiarskiego z okazji 45-lecia Galerii Sztuki im. Jana Tarasina. Partnerem projektu jest Firma Budowlana FB Antczak.

Rzeźba freestyłowa, pierwotna, prefiguratywna.

Artur Żmijewski

Rzeźba ma swój pęd. Z przodu dzieją się rzeczy twórcze, rosnące, kwitnące, rodzące się i wychodzące z niej. Za nią - jakby planety - bagaże i bogactwa niekoniecznie odnoszące się do ludzkiego ciała, do figury.

Paweł Althamer

Rzeźba powstała w duchu kolazu intelektualnego, łączy wątki wielokulturowe.

prof. Katarzyna Józefowicz (rzeźbiarka, Laureatka Paszportu Polityki 2001)

Rzeźba „Gaja” Althamera i Żmijewskiego jest próbą zobrazowania kosmogonii. Powstania światów. Jak franciszkański witraż Wyspiańskiego „Bóg Ojciec”. Ale tu jest „Matka” tych tworzących się rzeczywistości - bogini Gaja – Ziemia, widziana w perspektywie kosmicznego „Stać się.” Cała złożona materia tej pracy odnosi się do niezliczonych postaci ziemskich bytów.

Jest też lokalny kontekst tego dzieła. Althamer i Żmijewski byli studentami słynnej pracowni rzeźby prof. Grzegorza Kowalskiego na warszawskiej ASP, który pracownię przejął po swoim Mistrzu - Jerzym Jarnuszkiewicz. A więc do Kalisza trafiają swoim dziełem – pośrednio uczniowie kaliszana - Jerzego Jarnuszkiewicza.

dr hab. Waldemar Baraniewski (historyk i krytyk sztuki, kurator)

Rzeźba zaskakuje swoim wyrazem tak samo pozytywnie jak potrafią zaskoczyć sami artyści. Spotkanie na mojej drodze życia Panów Artura Żmijewskiego i Pawła Althamera jest bardzo ciekawym doświadczeniem. Cieszę się, że mogłem wspierać ten projekt.

Marek Antczak, Prezes Grupy Antczak

Gaja Jest nieoczywista, odlotowa, skłaniająca do myślenia i zupełnie nie-pomnikowa.

Dzięki zaangażowaniu Galerii Miasto Kalisz zyskało niekonwencjonalną i łamiącą kanony rzeźbę, w dodatku wykonaną przez duet artystyczny – Pawła Althamera i Artura Żmijewskiego. Praca doskonale wpisuje się w charakter ich twórczości a jednocześnie zaskakuje swoją odwagą w potraktowaniu tematu i wykorzystaniu materii. To wyjątkowe, możliwe że światowe, uczczenie 45-lecia Galerii Sztuki im. Jana Tarasina.

Małgorzata Paszylka (historyk sztuki, kurator w Muzeum Narodowym w Gdańsku)

Kuratorka: Joanna Dudek

Koordynatorka pleneru: Anna Wolff